

Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy w firmie

Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy w firmie

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Warszawa 2016

Wolters Kluwer

Tekst pochodzi z Serwisu Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

Stan prawny na 1 maja 2016 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redakcja merytoryczna

Laura Szypowska-Żywica

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Łamanie

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Ilustracja na okładce

© *iStockphoto.com/artvea*

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-264-9099-6

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
---------------------	----

Część I Komentarze praktyczne

Rozdział 1

Podmioty podlegające kontroli PIP	15
1. Podstawy prawne nadzoru i kontroli	15
2. Kontrola i nadzór	16
3. Zakres podmiotowy, czyli podmioty kontrolowane	17
4. Pracodawcy	17
5. Przedsiębiorcy, w tym niebędący pracodawcami, i inne jednostki organizacyjne	19
6. Podmioty świadczące usługi pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej	21
7. Zakres przedmiotowy – co podlega kontroli	22

Rozdział 2

Wybrane praktyczne aspekty kontroli PIP	27
1. Postępowanie kontrolne	27
2. Kto podlega kontroli	28
3. Przygotowanie się do kontroli – na co warto zwrócić uwagę ...	28
4. Co może kontrolować inspektor	29
5. Termin i miejsce przeprowadzania kontroli	30
6. Uczestnicy kontroli	30

7. Przebieg czynności kontrolnych	31
8. Dokumentacja z kontroli	32
9. Środki prawne	33
10. Utrudnianie czynności kontrolnych	35

Rozdział 3

Zakłócanie czynności kontrolnych inspektora pracy	36
1. Podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli	37
2. Wybrane zagadnienia postępowania kontrolnego	39
3. Utrudnianie kontroli jako przestępstwo i wykroczenie	43
4. Znieważenie inspektora pracy	46
5. Skutki utrudniania czynności kontrolnych (służbowych)	47

Rozdział 4

Ustalenie istnienia stosunku pracy – uprawnienia

Państwowej Inspekcji Pracy	49
1. Wstęp	49
2. Zatrudnienie na podstawie stosunku pracy	51
3. Zasada swobody umów	52
4. Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy	53
5. Odpowiedzialność za wykroczenia	55
6. Powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy	56
7. Postępowanie apelacyjne	60
8. Wystąpienie inspektora	61

Rozdział 5

Kontrola PIP w zakresie czasu pracy, urlopów

oraz działalności socjalnej	62
1. Kontrola czasu pracy	63
2. Kontrola dotycząca urlopów	67
3. Kontrola dotycząca działalności socjalnej	69

Rozdział 6

Konsekwencje prawne niewypłacania wynagrodzenia

za pracę – uprawnienia inspektora PIP	72
1. Wynagrodzenie za pracę i zakres jego ochrony	72
2. Brak wynagrodzenia jako przyczyna rozwiązania stosunku pracy	73

3. Skarga do PIP	74
4. Nakaz płacowy inspektora pracy	76
5. Dopuszczalność stosowania nakazu płacowego	77
6. Natychmiastowa wykonalność nakazu płacowego	80
7. Nakaz płacowy – uprawnienia pracodawcy	81

Rozdział 7

Wypadki przy pracy – wybrane zagadnienia postępowania

pracodawcy i inspektora PIP	85
1. Wypadek przy pracy	85
2. Wypadek przy pracy – czynności pracodawcy	87
3. Zawiadomienie o wypadku	89
4. Postępowanie inspektora pracy	90
5. Protokół z kontroli	93
6. Brak zawiadomienia o wypadku	95
7. Przyczyny wypadków przy pracy	96

Rozdział 8

Wykroczenia przeciwko prawom pracownika

oraz rola inspektora pracy	98
1. Czym jest wykroczenie	98
2. Wykroczenia z kodeksu pracy	99
3. Kto może popełnić wykroczenie	101
4. Czym jest postępowanie wyjaśniające/kontrolne inspektora pracy	102
5. Czasami tylko postępowanie wyjaśniające bez kontroli	104
6. Czym może skończyć się postępowanie wyjaśniające	104
7. Na co inspektor pracy zwraca uwagę	106
8. Zapoznanie z zarzutami oraz przesłuchanie osoby podejrzanej	107
9. Gdy jest wykroczenie, inspektor pracy składa do sądu wniosek o ukaranie	108
10. Czasami wystarczy mandat	109
11. Czy mandat może zostać uchylony	111
12. Pouczenie, zwrócenie uwagi lub ostrzeżenie, czyli środki oddziaływania wychowawczego	111

Rozdział 9

Zastrzeżenia do protokołu kontroli inspektora pracy	113
1. Formy dokumentowania ustaleń kontroli – protokół, notatka	113
2. Do czego zastrzeżenia	116
3. Podmiot uprawniony do złożenia zastrzeżeń	118
4. Wymogi formalne wnoszenia zastrzeżeń	119
5. Skutki wniesienia zastrzeżeń	122
6. Poprawki, skreślenia, uzupełnienia	124

Rozdział 10

Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego na decyzję okręgowego inspektora pracy	125
1. Prawo do sądu	125
2. Właściwość sądu	127
3. Kto może wnieść skargę do WSA	128
4. Dopiero po wyczerpaniu środków zaskarżenia	129
5. Terminy i sposób ich obliczania	130
6. Przywrócenie terminu na wniesienie skargi	132
7. Pośrednictwo organu II instancji	134
8. Naruszenie terminu przekazania sprawy do WSA przez okręgowego inspektora pracy	135
9. Wymogi formalne skargi	136
10. Sąd może skargę odrzucić	137
11. Wyrok sądu	138

Część II

Pytania i odpowiedzi

Pracodawca przygotowuje się do kontroli PIP. Czy inspektorowi pracy przysługują szczególne uprawnienia, które powinien respektować pracodawca? Czy pracodawca jest obowiązany wydać wszystkie dokumenty, których zażąda podczas kontroli inspektor?	143
Przez jaki czas należy przechowywać protokoły z kontroli przeprowadzonej przez PIP?	145

Czy inspektor pracy podczas kontroli planowanej może wykonywać zdjęcia na terenie zakładu, na którym obowiązuje zakaz fotografowania?	146
Pracodawca zmienił jeden z adresów prowadzenia działalności gospodarczej. Czy pracodawca musi poinformować PIP o zmianie adresu prowadzenia działalności?	147
Czy w zadaniowym systemie czasu pracy obowiązkowe jest w przypadku kontroli PIP udostępnienie do wglądu raportów z informatycznego systemu rejestrującego na potrzeby klientów czas pracy pracowników?	148
Podczas kontroli inspektor PIP zakwestionował zamieszczanie zakazu konkurencji w umowach o pracę, w wyniku czego w drodze wystąpienia wniósł o formułowanie zakazu konkurencji w odrębnych od umowy o pracę pisemnych umowach. Pracodawca zgłosił zastrzeżenie. W odpowiedzi zastępca okręgowego inspektora pracy uznał, że wystąpienie inspektora jest zasadne. Pracodawca dysponuje wyjaśnieniami doktryny i orzecznictwa uznającymi zamieszczanie zakazu konkurencji w umowach o pracę za zgodne z prawem. Czy i w jaki sposób można uchylić się od wykonania wystąpienia PIP?	149
Jakie sankcje może nałożyć na pracodawcę inspektor PIP podczas kontroli?	151

Część III

Wzory dokumentów

Wzór 1. Informacja do PIP o zawarciu umowy terminowej	157
Wzór 2. Zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli	159
Wzór 3. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli przedsiębiorcy	160
Wzór 4. Pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego przedsiębiorcy	164
Wzór 5. Notatka urzędowa z kontroli PIP	167
Wzór 6. Protokół kontroli	170

Część IV

Akty prawne

Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy	177
--	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 395 z późn. zm.)
- k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- u.p.z.i.r. – ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.)
- ustawa o PIP – ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 640 z późn. zm.)
- ustawa o ZFŚS – ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 111 z późn. zm.)

Część I
KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Rozdział 1

PODMIOTY PODLEGAJĄCE KONTROLI PIP

Organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej, jest Państwowa Inspekcja Pracy. Instytucja ta ma większe lub mniejsze kompetencje kontrolno-nadzorcze nie tylko w stosunku do pracodawców. Warto zatem wiedzieć, kto może spodziewać się wizyty inspektora pracy oraz w jakim zakresie jego działalność może być skontrolowana.

1. Podstawy prawne nadzoru i kontroli

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w przepisie art. 24 zawiera ogólną zasadę kontroli państwa nad pracą, zgodnie z którą państwo sprawuje nadzór nad warunkami pracy. Przywołany przepis konstytucyjny znajduje swój wyraz w rozdziale IIb działu pierwszego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.) – dalej k.p., zatytułowanym „Nadzór i kontrola przestrzegania prawa pracy”. Zgodnie z art. 18⁴ § 1 k.p. nadzór i kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawuje Państwowa Inspekcja Pracy.

Podstawowym aktem regulującym zagadnienia funkcjonowania Państwowej Inspekcji Pracy jest ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r.

o Państwowej Inspekcji Pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 640 z późn. zm.) – dalej ustawa o PIP, która w art. 13 zawiera katalog podmiotów kontrolowanych, czyli takich, w stosunku do których PIP ma określone uprawnienia kontrolno-nadzorcze. Katalog ten w pewnym stopniu uzupełnia art. 10 ust. 2 ustawy o PIP, wskazując na podmioty niebędące pracodawcami, w stosunku do których PIP posiada kompetencje z zakresu nadzoru i kontroli w kwestiach zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

2. Kontrola i nadzór

Nie sposób omawiać kwestie związane z działalnością kontrolno-nadzorczą organów PIP w stosunku do podmiotów kontrolowanych bez wyjaśnienia, choćby w bardzo uproszczonej formie, dwóch podstawowych pojęć odnoszących się do działalności tej instytucji. Mimo iż pojęcia „nadzór” i „kontrola” w sposób naturalny kojarzone są z prawem administracyjnym, zakres tych pojęć na gruncie kompetencji organów PIP wydaje się szerszy niż ten, który przyjęty jest w nauce prawa administracyjnego. Wynika to z faktu, iż nadzór i kontrola sprawowane przez PIP odnoszą się również do tej instytucji w ujęciu całościowym, w znaczeniu np. czynnościowym czy funkcjonalnym. Pojęcie kontroli, a ściślej mówiąc postępowania kontrolnego, na gruncie ustawy o PIP zostało zdefiniowane w art. 21, zgodnie z którym postępowanie kontrolne ma na celu ustalenie stanu faktycznego w zakresie przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia, oraz udokumentowanie dokonanych ustaleń. Nadzór na gruncie omawianej problematyki będzie oznaczał możliwość wydawania środków prawnych wynikających z ustawy o PIP. Zatem czynności kontrolne poprzedzają czynności związane ze sprawowanym nadzorem – kontrola umożliwia zbadanie stanu faktycznego w kontekście obowiązujących przepisów, natomiast nie jest ona celem sama w sobie – dążąc do zapewnienia stanu zgodnego z przepisami, w ramach nadzoru stosowane są właściwe środki prawne.

3. Zakres podmiotowy, czyli podmioty kontrolowane

Na wstępie warto zaznaczyć, że zakres podmiotowy na gruncie ustawy o PIP podlega stałym modyfikacjom w stosunku do tekstu pierwotnego tej ustawy. Pierwotnie kontroli Państwowej Inspekcji Pracy podlegali pracodawcy – a w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz kontroli legalności zatrudnienia także przedsiębiorcy niebędący pracodawcami – na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy.

Obecnie kontroli PIP podlegają również:

- 1) podmioty świadczące usługi pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.) – dalej u.p.z.i.r., w zakresie przestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. d i e ustawy o PIP,
- 2) podmioty, o których mowa w art. 18c u.p.z.i.r., w zakresie przestrzegania warunków określonych w art. 19c, art. 19d, art. 19ga i art. 85 ust. 2 u.p.z.i.r.

4. Pracodawcy

Ustawa o PIP nie zawiera definicji legalnej pracodawcy. W związku z powyższym należy się odwołać do definicji legalnej tego podmiotu kontrolowanego, która znajduje się w art. 3 k.p., zgodnie z którym pracodawcą jest jednostka organizacyjna, nawet jeśli nie posiada osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Mimo iż kodeks pracy posługuje się w przepisie art. 3 liczbą mnogą „pracowników”, dla uzyskania statusu pracodawcy będzie wystarczające zatrudnienie nawet jednego pracownika na podstawie stosunku pracy. Warto w tym miejscu powołać się na definicję pracodawcy obowiązującą na gruncie ustawy o promocji

Publikacje z serii Poradniki Kadrowe zostały przygotowane z myślą o praktykach i przeznaczone są dla pracowników działów kadr, HR oraz osób zajmujących się zawodowo prawem pracy. Tematyka każdej książki została starannie dobrana z uwagi na jej aktualność i użyteczność w codziennej pracy.

Publikacja stanowi poradnik, który w przystępny sposób przedstawia regulacje prawne w zakresie kontroli Państwowej Inspekcji Pracy oraz przygotowuje pracodawcę do odpowiedniego przyjęcia inspektora.

Czytelnicy znajdą tu odpowiedzi m.in. na następujące pytania:

- jak właściwie przygotować firmę do kontroli PIP,
- jakich dokumentów, informacji i wyjaśnień może żądać inspektor pracy,
- co z reguły kontrolują inspektorzy i za co najczęściej wymierzają kary,
- jakie są prawa i obowiązki podmiotu kontrolowanego,
- jakie są skutki zakłócania czynności kontrolnych inspektora pracy,
- jak wnieść zastrzeżenia do protokołu kontroli inspektora pracy,
- kiedy i jak podmiot kontrolowany może odwołać się od decyzji inspektora pracy.

Autorzy – uznani specjaliści w dziedzinie prawa pracy – omawiają konkretne stany faktyczne i wskazują prawidłowe sposoby rozwiązywania problemowych sytuacji.

Publikacja zawiera także wybrane wzory dokumentów stosowanych w procesie kontroli PIP oraz tekst ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy.

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

cena 89 zł (w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-264-9099-6

9 788326 490996